

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ,
представени за участие в конкурса за доцент по направление 2.2. История и
археология (Нова българска история (1878 - 1944) – Въоръжената съпротива в
България 1941 - 1944), обявен в ДВ, бр. 96 от 19.11.2021 г.

Кандидат: гл. асистент д-р Владимир Георгиев Станев

МОНОГРАФИИ / MONOGRAPHS:

ШУМЪТ ОТ ДЕБРИ И БАЛКАНИ. ПАРТИЗАНИТЕ В БЪЛГАРИЯ (1941 – 1944).
София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2022, ISBN 978-954-07-5337-9, e-ISBN 978-954-07-5338-6

Едва след 22 юни 1941 година и германското нападение над СССР, комунистите от Българската работническа партия (БРП) обявяват, че преминават към курс на въоръжена борба, което очевидно е инспирирано от Москва.

Претворяването на този курс от декларация към реализация среща значителни трудности. През 1941 и 1942 година партизанските групи са малобройни, не проявяват активност и служат основно за подслон на застрашените от арест. В този смисъл те дори не отговарят на класическото определение за партизански действия.

Не е тайна, че партизанското движение в България пряко се влияе от развитието на военните действия и особено от положението на Източния фронт. През 1941 и 1942 година няма индикации, че войната скоро ще приключи, нито че Червената армия е в състояние да обърне нейния ход. Вследствие на това желяещите в България да станат партизани не са много. Самото ръководство на БРП не бърза с форсиране на партизанското движение. На места дори се дават нареждания съществуващи вече групи да се разпуснат, а членовете им – да се легализират.

Очевидният прелом в хода на войната през лятото на 1943 година, съчетано с държавно-политическата криза, в която изпада България след смъртта на цар Борис III, създават измамно усещане в ръководството на БРП, че идва нейното време. Затова следва форсиране на партизанското движение, с настояване за пълна мобилизация на всички, годни

да носят оръжие. При липсата на достатъчно въоръжение, бази и храни, при тежките климатични условия, както и при бързата реакция на властта, не е особена изненада, че през есента на 1943 година партизаните дават многобройни и напълно излишни жертви. Но необходимите поуки не са направени, призивите за мобилизация и активизиране на партизаните продължават, въпреки че това е невъзможно в разгара на зимата. Напротив, правителствените сили предприемат повсеместно настъпление, като до пролетта на 1944 година са унищожени цели партизански части, а други са тежко ударени.

До края на пролетта на 1944 година основната задача на партизанските части в България е да се възстановят – организационно и като състав. Допуснатите през първата половина на 1944 година нови грешки, свързани с идеята за големи партизански единици, способни да се изправят в открит бой с противника и да отвоюват свободни територии, демонстрират, че ръководството на партизанското движение в много случаи приема желаното за действително. То често прилага сляпо чуждия партизански опит (предимно югославски), без да отчита местните условия. Демонстрирано е ярко несъобразяване с основните правила на партизаните – мобилност и изненада.

Все пак през лятото на 1944 г. партизанското движение в България преодолява кризата, като решаващо значение играе разпадът на държавността и приближаването на Червената армия. Въпреки това партизаните са така притиснати от правителствените сили, че на много места нямат възможност да участват в преврата на 9 септември 1944 година, осъществен благодарение на навлизането на Червената армия в страната.

Реално в България, под маската на „борба срещу нацистите“, се разгаря вътрешнополитически конфликт. Зад гръмките фрази за „антифашистка борба“ се крие ясно изразената претенция на БРП за завладяване на властта в страната. В Москва също възприемат ситуацията по този начин, което отговаря на техните стратегически цели след войната.

Мощната пропагандна машина, в която в продължение на четири десетилетия след 1944 година са впрегнати всички ресурси на държавата, води до налагане на определена митология около партизанското движение. Тя включва изграждане на образа на партизаните в България като на светци, които не могат да притежават никакви човешки слабости. В същото време техните противници са демонизирани.

Поддържаните с всички сили в продължение на дълги години легенди трябва да легитимират правото на определена политическа сила върху властта в България. Но те заживяват свой собствен живот и дори и днес се намират хора, които сляпо вярват или им се иска да вярват в тях.

След падането на тоталитарния режим в България през 1989 година партизаните стават обект на атака от страна на обратната вълна на пропагандата, като те са дегероизирани с всички средства, паметниците им масово са сивани със земята, а целият им живот е отречен. Може би няма да е пресилено да се каже, че по различен начин всеки режим използва партизаните за свои цели.

THE SOUNDS OF THE FORESTS AND THE HILLS... THE PARTISANS IN BULGARIA (1941 - 1944)

It was only after 22 June 1941 and the German attack on the USSR that the communists of the Bulgarian Workers' Party (BRP) announced that they were switching to a course of armed struggle, which was obviously inspired by Moscow.

Translating this course from declaration to implementation faced significant difficulties. In 1941 and 1942, partisan groups were few in number, inactive, and served mainly to shelter those threatened with arrest. In this sense they do not even meet the classical definition of partisan action.

It is no secret that the guerrilla movement in Bulgaria was directly influenced by the development of hostilities and especially by the situation on the Eastern Front. In 1941 and 1942 there was no indication that the war would soon be over, nor that the Red Army was in a position to turn its course. Consequently, there were not many people in Bulgaria willing to become partisans. The BRP leadership itself was in no hurry to force the partisan movement. In some places, orders are even given for existing groups to disband and for their members to legalise.

The obvious turn in the course of the war in the summer of 1943, combined with the state-political crisis into which Bulgaria fell after the death of Tsar Boris III, created a deceptive feeling in the leadership of the BRP that its time was coming. Therefore followed a forcing of the partisan movement, with a demand for a full mobilization of all those fit to bear arms. In the absence of sufficient arms, bases and food, with the harsh weather conditions, and with the quick reaction of the authorities, it is not particularly surprising that in the autumn of 1943 the partisans made

numerous and completely unnecessary sacrifices. But the necessary lessons were not learned, the calls for mobilization and intensification of the partisans continued, although this was impossible in the dead of winter. On the contrary, the government forces launched an all-out offensive, and by the spring of 1944 entire partisan units had been destroyed and others badly hit.

By the end of the spring of 1944 the main task of the partisan units in Bulgaria was to rebuild - organizationally and in terms of composition. The new mistakes made in the first half of 1944, related to the idea of large partisan units capable of facing the enemy in open combat and winning free territories, demonstrated that the leadership of the partisan movement in many cases took the desired for real. It often blindly applied foreign partisan experience (mostly Yugoslav) without taking into account local conditions. A glaring disregard for the basic rules of partisan warfare - mobility and surprise - was demonstrated.

However, in the summer of 1944 the partisan movement in Bulgaria overcame the crisis, with the collapse of the state system and the approach of the Red Army playing a decisive role. However, the partisans were so squeezed by government forces that in many places they were unable to participate in the coup of 9 September 1944, which was carried out thanks to the Red Army's entry into the country.

In reality, in Bulgaria, under the guise of a "fight against the Nazis", an internal political conflict took place. Behind the loud phrases about the "anti-fascist struggle" lies the clear claim of the BRP to seize power in the country. In Moscow they also perceived the situation in this way, which corresponded to their strategic goals after the war.

The powerful propaganda machine in which all the resources of the state were harnessed for four decades after 1944 led to the imposition of a certain mythology around the partisan movement. It included the construction of the image of the partisans in Bulgaria as saints who could not possess any human weaknesses. At the same time, their opponents were demonized.

The legends, maintained by any possible means for many years, had to legitimise the right of a certain political force to hold the power in Bulgaria. But they have a life of their own and even today there are people who blindly believe or want to believe in them.

After the fall of the totalitarian regime in Bulgaria in 1989, the partisans became the object of attack by the opposite wave of propaganda, as they were de-heroized by all means, their monuments were razed to the ground *en masse*, and their entire lives were denied. Perhaps it would

not be an exaggeration to say that in different ways each regime used the partisans for its own purposes.

МЕЖДУСЪЮЗНИЧЕСКИЯТ ВОЕНЕН КОНТРОЛ В БЪЛГАРИЯ (1920–1927) София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018.
ISBN:978-954-07-4524-4

Монографията изследва идеята за военни ограничения, наложени на победените в Първата световна война, в контекста на работата на Парижката мирна конференция. Военните клаузи на Ньойския договор от 1919 година са многобройни и разнопосочни. Тяхното прилагане в България отнема много повече време от предвиденото в договор и среща значителни трудности. За да осъществи контрол върху изпълнението на военните ограничения, победителите изпращат свои колективни органи, които престояват в България от 1920 до 1927 година. Начинът на действие на тези съгласенски комисии, техният състав и промените в него, вътрешните конфликти, са неразделна част от монографията. Не на последно място, тя разкрива и отношението на българските управляващи към изпълнението на военните клаузи и пасивната, но твърда съпротива срещу него. И това има основание, защото победителите непрекъснато искат преорганизация на българските въоръжени сили, предаване на оръжие, изменение на закони и приемане на изцяло нови, дори настояват за промяна в Търновската конституция.

INTER-ALLIED MILITARY CONTROL IN BULGARIA (1920-1927)

This monograph explores the idea of the military restrictions imposed on the victors of the First World War in the context of the work of the Paris Peace Conference. The military clauses of the 1919 Treaty of Neuilly are numerous and disparate. Their implementation in Bulgaria took much longer than envisaged by the treaty and encountered considerable difficulties. To control the implementation of the military restrictions, the victors sent collective bodies, which stayed in Bulgaria from 1920 to 1927. The modus operandi of these conciliar commissions, their composition and changes in it, internal conflicts, are an integral part of the monograph. Last but

not least, it reveals the attitude of the Bulgarian government towards the implementation of the war clauses and the passive but firm resistance to it. And with good reason, for the victors continually demanded the reorganization of the Bulgarian armed forces, the surrender of arms, the amendment of laws and the adoption of entirely new ones, even demanding for a change to the Tarnovo Constitution.

ПУБЛИКАЦИИ В СБОРНИЦИ И НАУЧНИ СПИСАНИЯ / ARTICLES:

ПОЛИЦИЯТА И БЪЛГАРСКИТЕ ПАРТИЗАНИ. – В: Трети международен конгрес по българистика, 23-26 май 2013 г. № 22. Секция „История и археология“, Подсекция „Нова българска история“ София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014, ISBN 978-954-07-3865-9, с. 368–388.

Полицията като институция играе основна роля в гражданския конфликт в България между 1941 и 1944 година. Пропагандата на комунистическия режим целенасочено изгражда между 1944 и 1989 година образа на полицаите, като на глуповати и страхливи, но жестоки хора. Спомените на самите партизани опровергават тази представа. Всъщност, полицията среща сериозни трудности в борбата си срещу партизаните: непълен състав, разхвърлян на огромна територия, слабо въоръжение, липса на автотранспорт и бензин за него, непоследователна държавна политика, липса на задълбочен анализ от страна на полицеското ръководство, конфликт с местната администрация и другите силови органи. При това положение не е изненада, че от втората половина на 1943 година полицията е постепенно заменена от други правителствени сили, които поемат тежестта на борбата срещу партизаните.

THE POLICE AND THE BULGARIAN PARTISANS

The police as an institution played a major role in the civil conflict in Bulgaria between 1941 and 1944. Between 1944 and 1989, the propaganda of the communist regime purposefully

constructed the image of the policemen as stupid and cowardly, but cruel people. The memoirs of the partisans themselves contradict this notion. In fact, the police encountered serious difficulties in their struggle against the guerrillas: insufficient personnel spread over a vast territory, poor weaponry, lack of motor transportation and gasoline for it, inconsistent state policy, lack of thorough analysis on the part of the police leadership, conflicts with the local administration and other armed forces. Given this situation, it is not surprising that from the second half of 1943 the police force was gradually replaced by other government branches who took over the burden of fighting the guerrillas.

АРМИЯТА И БЪЛГАРСКИТЕ ПАРТИЗАНИ. – В: KRATISTOS. Сборник в чест на професор Петър Делев. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2017, ISBN 978-954-07-4309-7, с. 673–685.

През март 1941 г. България се присъединява към Тристранния пакт. След нападението на Германия срещу СССР на 22 юни 1941 г. в страната започва въоръжено движение срещу българската власт. През 1941 и 1942 г. българската армията не се намесва във вътрешнополитическия конфликт, защото той не представлява опасност за съществуващия ред. Все пак военното ръководство на страната следи с нарастваща тревога разрастването на въоръженото нелегално движение. През есента на 1943 г. то взема решение да участва в борбата срещу партизаните, за да си осигури спокоен тил при евентуални военни действия на Балканите. Така с времето армията все повече се ангажира, като на два пъти официално поема правомощията да се справи с вътрешната въоръжена опозиция, но и поема цялата отговорност за това, че на места военните демонстрират очевидно нежелание да се борят с партизаните, а на други прилагат прекалено сурови мерки. Войската така и не успяват да реши проблема с партизаните, но им попречва да станат реална заплаха за централната власт.

THE ARMY AND THE BULGARIAN GUERRILLAS

In March 1941 Bulgaria joined the Tripartite Pact. After the German invasion of the Soviet Union on 22 June 1941, an armed movement against the Bulgarian government began throughout the country. During 1941 and 1942, the Bulgarian army did not participate in the internal political conflict, since it did not endanger the existing order. Despite that the state's military leadership observed with an increasing concern the growth of the armed resistance movement. In the autumn of 1943 it decided to take part in the fight against the guerrillas, in order to secure the home front in view of the possible military campaigns on the Balkans. With time the army became increasingly engaged, twice assuming officially the powers to defeat the internal armed opposition. At the same time, it had to bear the full responsibility that in certain areas the military units were pointedly reluctant to fight the guerrillas, whereas in other areas excessively harsh measures were adopted. While the army failed to solve the problem with the partisans, it successfully prevented them from becoming a real threat for the central authority.

ДЪРЖАВАТА И ПАРТИЗАНСКОТО ДВИЖЕНИЕ – В: Държавната идея в модерната епоха. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018, ISBN 978-954-07-4559-6, с. 132–146.

След германското нападение над СССР на 22 юни 1941 година в България възниква организирано въоръжено движение, насочено срещу българското правителство, въвлякло страната в Тристранния пакт. Най-съществената част от него са партизаните. В същото време държавата има законното право на самозащита. Но властта действа непоследователно, хвърля се от една крайност в друга, редува затягане и разхлабване на мерките. Колебанията на политическото и военното ръководство на страната се прехвърлят и на по-долните нива на властта. Между отделните силови органи съществува нетърпимост и борба за влияние и финансиране, те трудно работят заедно. При това положение не може да се очаква, че партизанското движение в България може да бъде унищожено, а и неговото развитие следва развоя на Втората световна война.

THE STATE AND THE PARTISAN MOVEMENT

After the German attack against USSR on June 22, 1941, an organized armed movement arose in Bulgaria against the Bulgarian government which brought the country into the Tripartite Pact. The most significant part of it was the partisans. At the same time, the state had the legal right of self-defense. But the authorities acted inconsistently, throwing themselves from one extreme to another, alternating between tighter and looser measures. The vacillations of the country's political and military leadership were transferred to the lower levels of government. There were conflicts and a struggle for influence and funding between the various forces, and they were finding it difficult to work together. In this situation, it could not have been expected that the partisan movement in Bulgaria would be destroyed, and its development followed the general course of the Second World War.

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ И ВЪОРЪЖЕНАТА БОРБА В БЪЛГАРИЯ (1941– 1944). – В: С поглед към света и България. Сборник в памет на проф. д-р Костадин Грозев. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2019, ISBN 978-954-07-4759-0, с. 426–450.

Георги Димитров е една от видните фигури на българското и международното работническо движение. Като „героят от Лайпциг“, той застава начело на Комунистическия интернационал в Москва и ръководи Българската работническа партия (БРП). Още в деня на нападението на Германия над СССР – 22 юни 1941 година, Георги Димитров иска от БРП да се вдигне на борба. Той определя стратегията и тактиката на въоръженото движение в България, изпраща от СССР кадри, които да заемат ръководни постове, предпазва БРП от увлечения, но и непрестанно настоява за увеличаване на партизанското движение и неговата активизация. Това става въпреки, че комуникацията е затруднена и между 1941 и 1944 година няма пряка радиовръзка между БРП и Г. Димитров. В случай на нужда се използва канал през Съветската легация в София. От Москва Г. Димитров изпраща директиви и инструкции, но отдалечен на хиляди километри от събитията в България, той не във всички случаи оценява адекватно ситуацията, а и използва готови модели от други комунистически партии, които невинаги са подходящи за българските условия.

GEORGI DIMITROV AND THE ARMED STRUGGLE IN BULGARIA (1941 - 1944)

Georgi Dimitrov is one of the prominent figures of the Bulgarian and international labour movement. As the "Hero of Leipzig", he headed the Communist International in Moscow and led the Bulgarian Workers' Party (BRP). Already on the day of the German attack against the USSR, 22 June 1941, Georgi Dimitrov demanded that the BRP take up the struggle. He determined the strategy and tactics of the armed movement in Bulgaria, sent cadres from the USSR to occupy leadership positions, protected the BRP from being carried away, but also constantly insisted on increasing the partisan movement and its intensification. This was done despite the fact that communication was difficult and there was no direct radio contact between the BRP and the G. Dimitrov between 1941 and 1944. In case of need, a channel was used through the Soviet Legation in Sofia. From Moscow, G. Dimitrov sent directives and instructions, but being thousands of miles away from the events in Bulgaria, he did not in all cases assess the situation adequately, and he used ready-made models from other Communist parties, which were not always suitable for Bulgarian conditions.

ЛЕГЕНДАТА ЗА МАЙОР ФРАНК ТОМПСЪН. – В: Предизвикателството: Съвременна българска история. Сборник с изследвания в чест на проф. д-р Евгения Калинова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, ISBN:978-954-07-4957-0, с. 131–152.

Майор Франк Томпсън е легенда в България. За него са правени филми, писани са книги, на негово име са наричани населени места и улици. Томпсън е изпратен тук от британското Управление за специални операции в началото на 1944 година, за да осъществи връзка с българските партизани. Той успешно пристига в Западна България и пребивава сред местните партизани няколко месеца, осигурявайки им английско оръжие. През лятото на 1944 година Томпсън е заловен от българските власти и екзекутиран. Каква е неговата мисия? Как работи Томпсън с партизаните? Защо българите го превръщат в легенда, за разлика от другите британски офицери в България? Дали легендата за него отговаря на

действителността? Какви решения взема той и дали те не се оказват фатални? Дали е имало възможност да остане жив? На тези въпроси е посветена студията.

THE LEGEND OF MAJOR FRANK THOMPSON

Major Frank Thompson is a legend in Bulgaria. Films have been made about him, books have been written, towns and streets have been named after him. Thompson was sent by the British Office of Special Operations in early 1944 to make contact with the Bulgarian partisans. He successfully arrived in Western Bulgaria and stayed among the local partisans for several months, providing them with British weapons. In the summer of 1944, Thompson was captured by the Bulgarian authorities and executed. What was his mission? How did Thompson work with the partisans? Why did the Bulgarians make him a legend, unlike other British officers in Bulgaria? Does the legend about him correspond to reality? What decisions did he make and did they prove fatal? Was there a chance he might have lived? These are the questions to which the study is devoted.

ПАРТИЗАНИТЕ И СОЦИАЛНИЯТ АСАНСЬОР. – В: Трийсет години от падането на тоталитарния режим. Коя България „загубихме“? Сборник доклади от научна конференция. Бургас, 9–10 ноември 2019 г., София, „Изток-Запад“, 2020, ISBN 978-619-01-0610-4, с. 330-369.

В периода 1944–1989 година образът на българските партизаните е толкова идеализиран, че е лишен от човешки черти. Партизаните са наричани „рицарите на революцията“, „най-смелите, най-чистите“. Прекалено обобщаващото твърдение, че всички партизани са били идеалисти е невярно, тъй като поставя под един общ знаменател хиляди различни хора.

Пропагандната машина на режима представя микро-космоса на всеки партизански отряд като един изключително задружен колектив, сплотяван от общия идеал, където всеки е готов да загине за другаря си. Но ако човек проучи достатъчно партизански документи и спомени, ще открие, че зад тази идилична картина лъсват конфликти, съперничество, борба

за лидерство, прояви на страх, изоставяне на другар, дори убийства на партизани от партизани. Не са рядкост жаждата за командване, дребнавият стремеж за себеизтъкване, завистта. Понякога зад високопарните думи, че всичко се прави в името на народа и за неговото добро, се крият и лични амбиция за собствено добруване. Партизаните също искат по-добър живот – задоволяване с храна, облекло, жилище, сносна работа и това желание е напълно нормално. Но част от бъдещите партизани са достатъчно интелигентни да си дадат сметка, че им липсват образование и/или необходимите качества и за тях социалният асансьор е аварирал. Затова тези хора, съзнателно или интуитивно, разбират, че ако желаят да се осъществи мечтаният по-добър личен живот, трябва да трансформират самото общество. И докато едни се борят срещу властта, други още по време на партизанските си дни и нощи обмислят как активът, който трупат *днес*, да бъде осребрен *утре*, след „Победата“.

THE PARTISANS AND THE SOCIAL ELEVATOR

In the period 1944-1989 the image of the Bulgarian partisans was so idealized that it was devoid of human traits. Partisans were called "the knights of the revolution", "the bravest, the purest". The over-generalizing statement that all partisans were idealists is false, as it puts thousands of different people under a common denominator.

The propaganda machine of the regime presented the micro-cosmos of each guerrilla unit as an extremely close-knit collective, united by a common ideal, where everyone was ready to die for the comrade. But if one examines enough guerrilla documents and memoirs, one will discover that behind this idyllic picture lurk conflicts, rivalries, struggles for leadership, displays of fear, abandonment of comrades, even the murder of guerrillas by guerrillas. The thirst for command, the petty desire for self-aggrandizement, envy were not rare. Sometimes behind the grandiloquent words that everything is done in the name of the people and for their good, there was also personal ambition for one's well-being. Partisans also wanted a better life – satisfying the need for food, clothing, housing, a decent job – and this desire was perfectly normal. But some would-be guerrillas were intelligent enough to realize that they lack the education and/or the necessary qualities, and for them, the social elevator was broken down. So these people, consciously or intuitively, understood that if they want to realize the dream of a better personal life, must

transform society itself. And while some were fighting against the government, others already during their guerrilla days and nights were planing how the assets they accumulate *today* can be cashed in *tomorrow*, after the "Victory."

ВАКЪФИТЕ В СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ (1877–1885). – Във: *Вакъфите в България*.
София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, ISBN 978-954-07-4848-1, с. 155–197.

Съдбата на вакъфите в освободената и новоизграждаща се като държава България се определя от няколко обстоятелства. На първо място това е унаследената османска традиция, която и след 1878 година се запазва както в Княжеството, така и в Източна Румелия. Макар и съхранени, вакъфите са подложени на силен натиск, започнал с дейността на руското окупационно управление в освободените български земи през периода 1877–1879 година и продължен от българските власти до 1885 година. Различният статут на двете български области има своето отражение върху подхода към вакъфския проблем, темповете и дълбочината на промените. Българските власти са принудени да се съобразяват с постановленията на Берлинския договор и произтичащите от него васално положение на Княжеството и правата на Високата порта по отношение на османската държавна собственост и вакъфите.

THE WAQFS IN FREE BULGARIA (1877-1885)

The fate of the waqfs in the liberated and still-establishing-as-a-state Bulgaria was determined by several circumstances. In the first place, it was the inherited Ottoman tradition, which continued after 1878 both in the Principality and in Eastern Rumelia. Although preserved, the waqfs were subjected to strong pressure, which began with the activities of the Russian occupation government in the liberated Bulgarian lands in the period 1877-1879 and continued by the Bulgarian authorities until 1885. The different status of the two Bulgarian provinces had its impact on the approach to the waqf problem, the pace and the depth of change. The Bulgarian authorities were forced to comply with the decrees of the Treaty of Berlin and the resulting vassal

status of the Principality and the rights of the High Porte concerning the Ottoman state property and the waqfs.

ВАКЪФСКИЯТ ВЪПРОС В СЪЕДИНЕНА БЪЛГАРИЯ (1885–1913). – Във: Вакъфите в България. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, ISBN 978-954-07-4848-1, с. 235–284.

След 1885 година българските власти се сблъскват със сериозни трудности при решаването на вакъфския въпрос. Причините са от различно естество, но основните са свързани с това, че Княжество България се изгражда като светска, правова и източноправославна държава, но унаследява собственост и практики, почиващи на шериата. На този фон вакъфският въпрос остава на по-заден план в българо-османските отношения, но сериозно присъства в тях. Той продължава да бъде и важен вътрешнополитически, верски и стопански проблем. За разлика от периода до Съединението, в годините след 1885 година на преден план сякаш се откроява въпросът за големите вакъфски поземлени имоти, основно в бившата Източна Румелия поради техния особен статут.

Започналата през 1914 година Първа световна война и съюзническото участие в нея на Османската империя и на Българското царство оставят вакъфския въпрос на второ място както в двустранните отношения, така и във вътрешен план.

THE WAQF QUESTION IN UNITED BULGARIA (1885-1913)

After 1885 the Bulgarian authorities faced serious difficulties in solving the waqf issue. The reasons were various, but the main ones had to do with the fact that the Principality of Bulgaria was establishing itself as a secular, legal and Eastern Orthodox state, but inherited property and practices resting on Sharia law.

Against this backdrop, the waqf issue remained in the background of Bulgarian-Ottoman relations, but with a significant presence in them. It continued to be an important internal political, religious and economic problem. In contrast to the period before the Unification, in the years after

1885, the issue of the large waqf landed estates in the former Eastern Rumelia, seems to stand out due to their special status.

The First World War, which started in 1914, and the allied participation in it of the Ottoman Empire and the Bulgarian kingdom, left the waqf problem as a secondary issue both in bilateral relations and internally.

ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА КЪМ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО В БЪЛГАРИЯ 1878–1989 ГОДИНА. НОРМАТИВНА БАЗА, ИНСТИТУЦИИ, ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ. – В: Законодателство и професионално развитие в областта на културното наследство. Историческа реконструкция и актуално състояние в Република България, издателство. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, ISBN 978-954-07-4986-0, с. 13–59.

Прекъснатата за пет века държавна традиция в България и липсата на административен опит в тази област започва да се преодоляват постепенно след освобождението на страната през 1878 година. Но характерно за ранната история на българското музейно, архивно и библиотечно дело е липсата на разбиране за нуждата от съхраняване на културното наследство сред широките слоеве от българското общество поради бедността, ниската степен на грамотност и доминирането на традиционната култура. Това превръща държавната политика в първостепенен фактор. Същевременно първите български правителства трудно формират трайна културно-просветна политика, защото се сменят на кратки периоди. Бюджетите са повече от скромни, текучеството на кадри е значително, липсват организационен опит и експертност. Постепенно се създава нормативна база, изгражда се система от музеи и библиотеки, започва целенасоченото образование на кадри. И ако в сферата на музейното и библиотечно дело държавата отбелязва все пак успехи, то силно проблематично остава неуредването на архивното дело. Това е преодоляно след 1944 година, но пък идеологизацията на цялото българско общество до 1989 година налага централизирана културна политика по съветски модел. Управляващата партия и държавата се стремят чрез културното наследство да бъдат пропагандирани в чужбина постиженията на социалистическа България. Нормативната база

се усъвършенства, но между различните културни институции протича остра конкуренция за финансиране и влияние.

STATE POLICY TOWARDS CULTURAL HERITAGE IN BULGARIA 1878-1989. NORMATIVE BASE, INSTITUTIONS, PROFESSIONAL EDUCATION

Bulgaria's five-century interruption in state tradition and the lack of administrative experience in this field were gradually overcome after the country's liberation in 1878. But a characteristic of the early history of Bulgarian museums, archives, and library work was the lack of understanding of the need to preserve cultural heritage among the broad strata of Bulgarian society due to poverty, low literacy rates, and the dominance of traditional culture. This made state policy a primary factor. At the same time, the first Bulgarian governments found it difficult to form a lasting cultural and educational policy because they changed rapidly. Budgets were more than modest, staff turnover was significant, and organizational experience and expertise were lacking. Gradually, a normative basis was created, a system of museums and libraries was built, and targeted education of staff began. And if in the sphere of museum and library work the state was nevertheless making progress, the failure to regulate the archival work remained highly problematic. This was overcome after 1944, but the ideologization of the entire Bulgarian society until 1989 imposed a centralized cultural policy based on the Soviet model. The ruling party and the state sought to use the cultural heritage to promote abroad the achievements of socialist Bulgaria. The normative base was improved, but there was fierce competition for funding and influence between the various cultural institutions.

МЕЖДУСЪЮЗНИЧЕСКИЯТ ВОЕНЕН КОНТРОЛ И РАЗОРЪЖАВАНЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ СЛЕД ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. // Минало, 2004, кн. 1, ISSN 1310-3415, с. 67–78.

За да не предаде на победителите от Съглашението българското оръжие, военното ръководство на страната го укрива масово и на многобройни места. Голяма част от това оръжие попада в ръцете на обикновените граждани. Не е учудващо, че някои хора се

възползват от него, преследвайки криминални или политически цели. Съчетанието на радикални обществени настроения с наличието на оръжие не подпомага запазването на реда и спокойствието в България. Контролните органи на Съглашението, настанени в страната, полагат немалки усилия в обезоръжаването на населението, но съпротивата на централните и местните български власти, както и на обикновените хора, неутрализират тези действия. В крайна сметка това се оказва непостижима цел, макар и в по-общ план да е за доброто на самата България.

INTER-ALLIED MILITARY CONTROL AND CIVILIAN DISARMAMENT AFTER THE FIRST WORLD WAR

In order not to hand over the Bulgarian arms to the Allied Powers victors, the military leadership of the country hid them in bulk and in numerous places. Many of these weapons fell into the hands of ordinary citizens. Not surprisingly, some people made use of them in pursuit of criminal or political ends. The combination of radicalized public sentiment and the availability of weapons did not help in maintaining the law and order in Bulgaria. The Allied control authorities stationed in the country made considerable efforts to disarm the population, but the resistance of the central and local Bulgarian authorities, as well as of the common people, neutralized these actions. In the end, this proved to be an unachievable goal, even if generally it would have been better for Bulgaria itself.

СПОРЪТ ЗА ИНТЕГРАЛНА ЮГОСЛАВИЯ: ОТ ТРИГРАД ЗА ЧЕРНО МОРЕ ПРЕЗ МАКЕДОНИЯ. // Минало, 2005, кн.4, ISSN 1310-3415, с. 56–76.

През 1932 година общественото внимание в България е приковано от оживената дискусия за „интегрална“ Югославия и изобщо от идеята за федеративно преустройство на Балканския полуостров. Стремещът за „южнославянско единство“ е изразяван по различно време от видни политици, общественици и учени в България, така и в Югославия. Те разглеждат тази концепция като начин за преодоляване на националните конфликти на полуострова, а и като част от модерната идея за европейско сътрудничество. Хората в

България, които са свързани с Тракийския въпрос, са привърженици на „интегрална“ Югославия. Обратното, тези, за които Македония е най-важна, са нейни противници. Затова дискусиата за „интегрална“ Югославия е и спор за външнополитическата ориентация на България. Острата полемика по въпроса показва, че една голяма част от българското общество не приема радушно замисъла за една обща Югославия от Триест до Варна.

THE DISPUTE OVER INTEGRAL YUGOSLAVIA: FROM TRIGRAD TO THE BLACK SEA VIA MACEDONIA

In 1932, public attention in Bulgaria was riveted by the lively discussion of an "integral" Yugoslavia and the idea of a federal reconstruction of the Balkan Peninsula in general. The aspiration for "South Slav unity" was expressed at various times by prominent politicians, public figures, and scholars in both Bulgaria and Yugoslavia. They saw this concept as a way of overcoming national conflicts on the peninsula, and as part of the modern idea of European cooperation. People in Bulgaria who were connected with the Thracian question were supporters of an "integral" Yugoslavia. Conversely, those for whom Macedonia was the most important issue were its opponents. Therefore, the discussion about "integral" Yugoslavia was also a dispute about Bulgaria's foreign policy orientation. The sharp dispute on the issue shows that a large part of Bulgarian society did not welcome the concept of a united Yugoslavia from Trieste to Varna.

АЛЕКСАНДЪР ЦАНКОВ – „КРЪВОЛОК“ ИЛИ „СПАСИТЕЛ“. – В: Сборник Кюстендилски четения 2003–2004. Кюстендил, Регионален исторически музей – Кюстендил, Кооперация „ИФ-94“, 2006, ISBN-10: 954-9445-06-2, ISBN-13: 978-954-9445-06-0, с. 106–120.

Професорът от Софийския университет Александър Цанков се оказва трагическа фигура в българската история. Той идва на власт на 9 юни 1923 година чрез военен преврат, като заявява, че прави това, за да възстанови действието на конституцията, да спаси страната от тиранията, да постигне обществено помирение, да елиминира „болшевишката опасност“. Цанков обаче не постига нито една от обявените цели. В продължение на

няколко години България се тресе от вътрешнополитически конфликти. Загиват хора от различни политически сили, както и безпартийни. Но обвиненията, че е диктатор, насилник и „фашист“ не са съвсем коректни, най-малкото, защото реално властта не е в неговите ръце, а в тези на военните. Това не отменя отговорността на професор Цанков, тъй като той не се разграничава от убийствата и не се оттегля от властта, за да покаже, че не е съгласен с тях.

ALEKSANDR TSANKOV — A „MONSTER“ OR „SAVIOR“

Sofia University professor Alexander Tsankov turned out to be a tragic figure in Bulgarian history. He came to power on 9 June 1923 in a military coup, claiming that he was doing so to restore the constitution, to save the country from tyranny, to achieve social reconciliation, to eliminate the "Bolshevik danger". Tsankov, however, achieved none of his stated goals. For several years, Bulgaria was convulsed by internal political conflicts. People from different political forces, as well as many not belonging to any party, died. But accusations that he is a dictator, a bully, and a „fascist“ are not quite correct, at least because the real power was not in his hands but in those of the military. This does not abrogate Professor Tsankov's responsibility, since he did not dissociate himself from the murders and did not withdraw from power to show that he disagreed with them.

ЧЛЕН 17. ОТ ТЪРНОВСКАТА КОНСТИТУЦИЯ – МЕЖДУ МИТА И РЕАЛНОСТТА.

– В: Преломни времена. Юбилеен сборник в чест на 65-годишнината на проф. Любомир Огнянов. София, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2006, ISBN-10: 954-07-2429-5, ISBN-13: 978-954-07-2429-4, с. 110–123.

Промяната в Търновската конституция от Велико народно събрание през 1911 година се налага поради променения статут на България, която обявява своята независимост през 1908 година. Изменението в конституцията обаче предизвиква широк обществен отзвук и остра политическа дискусия. Най-широко се обсъжда преработването на чл. 17., който дава права на парламента да гласува всеки международен договор, сключен от България. С новата редакция се позволява на българското правителство да сключва тайни

международни договори. Въпреки че това е редовна дипломатическа практика по целия свят, а и България е сключила до този момент няколко тайни договор, при това и чл. 17. изобщо не е спазван, сред обществото заляга неправилното убеждение, че именно неговата промяна води до избухналите скоро след това Балкански войни и до националната катастрофа, сполетяла страната.

ARTICLE 17. OF THE CONSTITUTION OF TARNOVO - BETWEEN THE MYTH AND REALITY

The change in the Tarnovo Constitution by the Great National Assembly in 1911 was necessitated by the changed status of Bulgaria, which declared its independence in 1908. The most widely debated revision was Article 17, which gave the parliament the power to vote on any international treaty concluded by Bulgaria. The new wording allowed the Bulgarian government to conclude secret international treaties. Although this is a regular diplomatic practice around the world, and Bulgaria had already signed several secret treaties to that date, and Article 17 was not observed at all, there was a mistaken belief among the public that it was this change that led to the Balkan wars that broke out soon after and to the national catastrophe that befell the country.

БАЛКАНИТЕ МЕЖДУ ЗАПАДА И КОНФЛИКТА 1878–1945 ГОДИНА. – В: Сборник Кюстендилски четения. Между мира и конфликта в Югоизточна Европа. Велико Търново, Кооперация „ИФ-94“, Регионален исторически музей – Кюстендил, 2006, ISBN-10: 954-9445-07-0, ISBN-13: 978-954-9445-07-7, с. 107–122.

Статията си поставя за цел да проследи причините, поради които Балканският полуостров си е спечелил „славата“ на „барутния погреб на Европа“. Балканските страни упорито „защитават“ реномето си на размирен район, като между 1878 и 1945 година почти няма година в региона без въстание, преврат, контрапреврат, фалит, война, погроми. Изпълнителната власт е нестабилна, а правителствата се сменят през кратки периоди. В известна степен същото се отнася и за монарсите. Близко една трета от всички политически убийства в Европа се падат на полуострова. На Балканите обичат силните режими, като в

определен период, главно между двете световни войни, всички балкански държави са под властта на някаква диктатура. Причините за тази политическа нестабилност балканските историографии винаги търсят някъде извън региона, обикновено вината за всички балкански беди се хвърля върху Великите сили. От своя страна на Запад гледат на Балканите като на европейска антицивилизация. Съмнителна е ползата от възприетата на Балканите поза на жертва или на патриотарско себевъзвеличаване.

THE BALKANS BETWEEN THE WEST AND THE CONFLICT 1878-1945

The article aims to trace the reasons why the Balkan Peninsula has earned the "fame" of the "powder keg of Europe". The Balkan countries stubbornly "defended" their reputation as a troubled region, and between 1878 and 1945 there was hardly a year in the region without an uprising, coup, counter-coup, bankruptcy, war, or pogrom. Executive power was unstable, and governments changed at short intervals. To some extent, the same applied to monarchs. Nearly a third of all political assassinations in Europe occurred on the peninsula. In the Balkans, they love strong regimes, and at some period, mainly between the two world wars, all the Balkan states were under some kind of dictatorship. Balkan historiographies always look somewhere outside the region for the causes of this political instability, usually blaming the Great Powers for all Balkan woes. In turn, the West views the Balkans as a European anti-civilization. It is doubtful whether there is any benefit in the role adopted in the Balkans as a victim or patriotic self-aggrandizement.

ПРОСТИТУЦИЯТА В СОФИЯ И БЕЛГРАД В КРАЯ НА XIX И НАЧАЛОТО НА XX ВЕК: МЕЖДУ ОТРИЧАНЕТО И МЪЛЧАЛИВОТО СЪГЛАСИЕ. // АНАМНЕЗА, Год. I, 2006, кн. 3, ISSN 1312-9295

Статията сравнява развитието на проституцията в българската и сръбската столица. Авторите разглеждат опитите на властите да наложат някои правила за този вид бизнес. В навечерието на Балканските войни публичните домове са затворени. Политиката, провеждана от държавата и общините, се оценява като неуспешна и противоречива, тъй като в края на разглеждания период проституцията в София и Белград все още е извън

контрол, а венерическите болести са широко разпространени. Тази противоречива политика стимулира корупцията сред полицаите, които трябва да се справят с публичните домове и работещите в тях жени. Служителите на полицията понякога са замесени в произволни действия срещу проститутките и техните клиенти. Текстът също така представя накратко обществените дискусии относно проституцията и основните тенденции, формирани в дебатите между привържениците на известно регулиране на явлението, т. нар. аболиционисти, които са против всякакви регулации, и моралната тенденция, изискваща пълна забрана.

PROSTITUTION IN SOFIA AND BELGRADE IN THE END OF 19TH BEGINNING OF 20TH CENTURY: BETWEEN THE DENIAL AND TACIT CONSENT

The paper compares the development of prostitution in Bulgarian and Serbian capitals. The authors have presented the attempts of the authorities to impose some rules on this kind of business. On the eve of the Balkan Wars the brothels were closed down. The policy conducted by the State and municipalities is evaluated as unsuccessful and controversial because at the end of the period under examination the prostitution in Sofia and Belgrade was still out of control, and the venereal diseases had been widespread. This controversial policy stimulated corruption among the policemen who had to deal with the brothels and women working there. Sometimes the police officials were involved in arbitrary actions against the prostitutes and their clients. The text also presents in brief the public discussions regarding the prostitution and the main trends formed in the debates – the supporters of some regulation of the phenomenon, the so called abolitionists who were against any regulations and the moral trend asking for prohibition.

НЯКОИ АСПЕКТИ НА ИЗВЪНРЕВОЛЮЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ВМОРО ПО СПОМЕНИ НА УЧАСТНИЦИ. // АНАМНЕЗА, Год. II, 2007, кн. 2, ISSN 1312-9295, с. 78–94.

Обикновено представяна в българската и македонската историография в светъл и героичен план, дейността на Вътрешната македоно-одринска революционна организация

(ВМОРО) в началото на XX век има и своята тъмна страна. Въз основа на спомените на революционерите авторът очертава някои елементи в пъстрата картина на политиката на Организацията, която цели налагането на регулации в живота на обикновените хора и опит за изграждане на паралелни държавни структури като революционни съдилища, например. Революционното правосъдие се оказва далеч от справедливото и има случаи, при които невинни загиват, а заслужаващите наказание го избягват. Събират се данъци с цел закупуване на оръжие, но понякога парите отиват в чужди джобове. Революционерите установяват и някои ограничения във външния вид на жените, като понякога ги принуждават да се откажат от използването на козметика и накити. Вътрешната революционна организация е смятала своята нереволюционна дейност за необходим начин за установяване на „държава в държавата“. Някои от идеите на ВМОРО не са били лишени от основание и прилагането им вероятно би подобрило живота на хората. За съжаление източниците не предоставят достатъчно доказателства за постигнатите резултати.

SOME ASPECTS OF THE “EXTERNAL REVOLUTIONARY” ACTIVITIES OF INTERNAL MACEDONIAN ORGANIZATION BASED ON ACTIVISTS’ MEMORIES

Usually depicted in Bulgarian and Macedonian historiography in a bright heroic manner the Internal Macedonian-Odrin Revolutionary Organization’s activity in the beginning of XX century had its dark side as well. On the basis of revolutionaries’ memories the author draws some elements in the colorful picture of Organization’s policy which aims at imposing some regulations on ordinary people’s life and the attempt to build parallel governmental structures such as revolutionary courts for instance. The revolutionary justice proved to be far from correct and there were cases when innocent perish and those deserving punishment escaped it. Taxes were collected with the goal of buying arms but sometimes the money went in fighters’ pockets. The revolutionaries also set some restrictions on women’s external look sometimes forcing them to give up painting their lips and powdering their faces. The Internal Revolutionary Organization considered its’ non-revolutionary activity as a necessary way for establishing “a state within the state”. Some of IMORO ideas were not without a reason and their implementation would probably improve people’s life. Unfortunately the sources do not provide enough evidence about the results achieved by the revolutionaries.

АКЦИЯ „НЕУДОБНИТЕ“: ДЕВЕТНАДЕСЕТОМАЙЦИТЕ СРЕЩУ ВМРО В ОЦЕНКИТЕ НА СЪВРЕМЕННОСТИТЕ И НА ИСТОРИОГРАФИЯТА. – В: Дебати и проблеми в модерната българска историческа наука. XVIII Кюстендилски четения 2011 г. Кюстендил– София, Регионален исторически музей – Кюстендил, Исторически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университетски комплекс по хуманитаристика „Алма Матер“, 2013, ISBN 978-954-8191-20-3, с. 172 – 191.

На 19 май 1934 година в България е извършен военен преврат. Т. нар. Деветнадесетомайци извършат серия от реформи, разтурват парламента и политическите партии. Оценка за режима в историографията се колебае в двете крайности. Обикновено в историческите изследвания само се споменава, че Деветнадесетомайците забраняват и твърде силната към момента Вътрешна македонска революционна организация (ВМРО). Статията се опитва да разкрие причините за този акт. Симпатизантите на ВМРО са склонни да отдават това само на залитане към Югославия. Изследователите, посветили се на дипломатическата история, обясняват събитията след 19 май предимно с външен натиск. Всъщност, няма една-единствена причина, която да е предопределила разпускането на ВМРО. Нейното ликвидиране е наложено от комплексни фактори в конкретната обстановка.

ACTION "THE INCONVENIENT": THE NINETEEN MAYERS AGAINST THE IMRO IN THE ASSESSMENTS OF CONTEMPORARIES AND HISTORIOGRAPHY

On 19 May 1934, a military coup was carried out in Bulgaria. The so-called Nineteen-Mayers carried out a series of reforms, disbanding the parliament and political parties. Evaluations of the regime in the historiography oscillate between two extremes. Historical studies usually only mention that the Nineteen-Mayers also banned the excessively-strong Internal Macedonian Revolutionary Organization (IMRO). This article attempts to uncover the reasons for this act. IMRO sympathizers tend to attribute this solely to drift towards Yugoslavia. Researchers focusing on diplomatic history explain the events after May 19 mainly by external pressure. In fact, there is

no single reason that predetermined the dissolution of IMRO. Its liquidation was necessitated by complex factors in a specific situation.

РОЛЯТА НА АДВОКАТИТЕ ЗА СПАСЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ ЕВРЕИ ПРЕЗ ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. // сп. Адвокатски преглед, 2013, кн. 12, ISSN 1313-8200, с. 3–23.

В края на 1940 година в България е въведено антисемитско законодателство, разширявано през следващите две години. Макар и някои български адвокати да членуват в националистически и крайнодесни организации, изповядващи антисемитизъм, мнозинството адвокати се обявяват публично против тези извънредни закони. Те правят това поотделно, като личности и депутати в парламента, или колективно, като професионални организации. Адвокатската гилдия пасивно саботира антисемитското законодателство, като не изключва от своите редове адвокатите-евреи. Българските им колеги ходатайстват за евреи или ги защитават в съда. Най-крупната изява на българската адвокатура е, че се включва активно в обществената съпротива срещу депортацията на българските евреи през пролетта на 1943 година, която в крайна сметка е осуетена.

THE ROLE OF LAWYERS IN THE RESCUE OF BULGARIAN JEWS DURING THE SECOND WORLD WAR

At the end of 1940, anti-Semitic legislation was introduced in Bulgaria, which was expanded over the next two years. Although some Bulgarian lawyers were members of nationalist and far-right organizations professing anti-Semitism, the majority of lawyers publicly opposed these extraordinary laws. They did so separately, as individuals and members of parliament, or collectively, in professional organizations. The Lawyers Guild passively sabotages anti-Semitic legislation by not excluding Jewish layers from its ranks. Their Bulgarian colleagues intercede for Jews or defended them in court. The Bulgarian Bar's greatest display of opposition was the active part it took in the public resistance to the deportation of the Bulgarian Jews in the spring of 1943, which was ultimately thwarted.

1903 И 1923 ГОДИНА, ИЛИ КАК СЕ ВЗЕМА РЕШЕНИЕ ЗА ВЪСТАНИЕ. – В: Коварство и предателство в историята. Кюстендилски четения 22 [2016], София, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2018, ISBN 978-954-07-4606-7, с. 176–187.

През 1903 и 1923 година българи организират две въстания – едното в Македония и Тракия, а другото – във вътрешността на България. И в двата случая мотив за избухването им е реална или въображаема опасност, както и действията на конкурентни организации. Макар и с известни различия, и в двата случая има силен натиск за вдигане на въстание, но и яростна съпротива срещу него. Преди окончателното решение за организирането и на двете въстания не е направен задълбочен анализ, не е съобразена международната обстановка, а се тръгва към тази стъпка въз основа на недостатъчна и непроверена информация. И през 1903, и през 1923 година се цели масово въстание, но това не се случва. И двете въстания са неуспешни и потушени с цената на жертви. Но и двете в определен период са героизирани в българската историография.

1903 AND 1923, OR HOW TO DECIDE TO START AN UPRISING

In 1903 and 1923 Bulgarians organized two uprisings - one in Macedonia and Thrace and the other in the interior of Bulgaria. In both cases, the motive for their outbreak was real or imaginary danger, as well as the actions of rival organizations. Although with some differences, in both cases there was strong pressure to initiate an uprising, but also fierce resistance to it. Before the final decisions to organize both uprisings, no thorough analysis was made, the international situation was not taken into account, and the step was taken based on insufficient and unverified information. In both 1903 and 1923, the goal was a mass uprising, but this did not happen. Both uprisings were unsuccessful and put down at the cost of casualties. But both were glorified in Bulgarian historiography during a certain period.

ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ 1925 – 1944 – АДВОКАТИ, ЮРИСТИ, ОБЩЕСТВЕНИЦИ. // сп. Адвокатски преглед, 2015, кн. 11, ISSN 1313-8200, с. 9–30.

Висшият адвокатски съвет е учреден със Закона за адвокатите от 1925 година и е върховният орган на българската адвокатура с важни нормативни и дисциплинарни функции. За близо 20 години негови председатели са видни обществени фигури като Александър Малинов (няколко пъти министър-председател на България), Сава Иванчев (адвокат на цар Борис III), Георги Згурев (министър на правосъдието, депутат), Йосиф Фаденфхехт (професор по право, министър на правосъдието) и други. Те са с различна индивидуалност, с различна политическа принадлежност, но са обединени от идеята за налагане на върховенството на правото и утвърждаване на гражданските права и свободи, както и изобщо на демокрацията в България.

THE PRESIDENTS OF THE SUPREME COUNCIL OF THE BAR 1925 - 1944 - LAWYERS, JURISTS, PUBLIC FIGURES

The Supreme Bar Council was established by the Lawyers Act of 1925 as the supreme body of the Bulgarian Bar with important regulatory and disciplinary functions. During the next nearly 20 years its chairmen were prominent public figures such as Alexander Malinov (several times Prime Minister of Bulgaria), Sava Ivanchev (lawyer to Tsar Boris III), Georgi Zgurev (Minister of Justice, MP), Joseph Fadenfhecht (Professor of Law, Minister of Justice) and others. They had different personalities, different political affiliations, but they were united by the idea of enforcing the rule of law and strengthening civil rights and freedoms, as well as the democracy in Bulgaria in general.